

Liperi

Hyvinvointipalveluiden käyttösuunnitelma
vuodelle 2024

SISÄLLYS

Liperin kuntastrategia – LUONNOLLISESTI LÄHELLÄ	3
Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa	4
Hyvinvointipalvelut	4
Hyvinvointipalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta.....	4
Hyvinvointipalveluiden talousarvio	5
Toiminnan ja talouden raportointi.....	5
Toiminnallisten tavoitteiden arviointi.....	5
Riskienhallinta.....	5
Turvallisuus	5
Hyvinvointipalveluiden toiminta-ajatus.....	6
Hyvinvointipalveluiden taloussuunnitelmakauden 2024–2026 toiminnalliset tavoitteet	6
Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024.....	8
Perusopetus	11
Liperin koulu	13
Ylämyllyn koulu	13
Viinijärven koulu	15
Mattisenlahden koulu.....	16
Salokylän koulu	16
Honkalammen koulu.....	17
Muu perusopetus.....	17
Varhaiskasvatus	18
Perhepäivähoito, Päiväkodit, Esiopetus ja Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus	20
Opinto- ja vapaa-aikapalvelut	21
Liikunta.....	22
Kulttuuri	22
Nuoriso.....	23
Hyvinvointipalvelujen laskujen tarkastus ja hyväksyntä	25
Erilliset YL-koodilla merkityt varat	26

Liperin kuntastrategia – LUONNOLLISESTI LÄHELLÄ

Liperi luonnollisesti lähellä Ainutlaatuisen elämisen kunta	Näin me sen teemme
<p>Liperin asukasluku pysyy vakaana</p> <p>Liperissä on kehittyvät taajamat ja kylät</p> <p>Liperi tunnetaan houkuttelevana asumisen-, yrittäjyyden ja työn tekemisen kunta</p> <p>Liperin kunnassa on toimivat ja monipuoliset hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut sekä vapaa-ajan vieton olosuhteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ luomme taajamille omat kehityssuunnitelmat ja -visiot huomioiden niiden ominaispiirteet ○ kehitämme ja kaavoitamme turvallisia asuinympäristöjä ja mahdollistamme erilaisia asumismuotoja ○ profiloidumme kestävän kehityksen kuntana ○ huolehdimme palveluiden ja palvelurakenteiden toimivuudesta arjessa ○ hyödynnämme tarjolla olevia hankerahoituksia palvelutuotannossa sekä kehitys- ja investointihankkeissa osana kestävää kuntataloutta ○ lisäämme näkyvyyttä viestinnän ja mielikuvien kautta ○ viestimme aktiivisesti ja ajantasaisesti ○ työskentelemme määrätietoisesti Lapsiystävällinen kunta -tavoitteiden mukaisesti ○ tuemme taajamien palvelurakenteella maaseudun elinvoimaisuutta ○ luomme puitteita, ohjaamme ja neuvomme, jotta jokainen kuntalainen voisi pitää huolta omasta ja läheistensä hyvinvoinnista ja terveydestä. ○ hyvinvointialue Siun sote järjestää liperiläisille laadukkaat sosiaali-, terveys ja pelastuspalvelut sekä ympäristöterveydenhuoltopalvelut ○ teemme yhteistyötä yhdistysten, järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa
<p>Monipuolisen yrittäjyyden kunta</p> <p>Luomme Liperiin edellytykset elinkeinoelämän kasvulle ja kehittymiselle</p> <p>Tarjoamme monipuolisesti yritysalueita ja -alueita</p> <p>Liperi tunnetaan houkuttelevana asumisen, yrittäjyyden ja työn tekemisen kuntana</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ teemme vastuullista ja pitkäjänteistä elinkeinopolitiikkaa monipuolisen toimijaverkoston kanssa ○ vahvistamme yrittäjämönteistä kuntakuvaa vastuullisella palvelulla, yritysneuvonnalla ja viestinnällä eri kanavissa ○ kehitämme olemassa olevien ja uusien yritysalueiden ja keskustaajamien kasvumahdollisuuksia ○ luomme uusia ja vetovoimaisia yritysalueita hyvien liikenneyhteyksien varteen ○ tiivistämme ja uudistamme TE2024 mahdollistamaa elinkeino- ja työllisyyspalveluiden yhteistyötä ○ edistämme yritysneuvonnalla yritysten kehittämistä ja investointihankkeiden valmistelua ja rahoitusten saantia ○ huolehdimme työvoiman kotoutumisesta

<p>Tekevien ja osaavien ammattilaisten kunta</p> <p>Liperin työnantajakuva on positiivinen ja houkutteleva</p> <p>Liperin kunta tekee vastuullista ja pitkäjänteistä henkilöstöpolitiikkaa.</p> <p>Liperin työntekijät ovat osaavia ja ammattitaitoisia.</p> <p>Henkilökunta voi hyvin työssään.</p> <p>Liperi saa rekrytoitua osaavaa henkilökuntaa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ parannamme työnantajakuva, selkeytämme henkilöstön työnkuvia ja ylläpidämme henkilöstön ammattitaitoa ○ varaudumme eläköitymisiin ennakoivasti ja turvaamme keskeisten toimintojen osalta riittävät resurssit varmistamalla, että varahenkilöjärjestelmämme ovat kunnossa ○ tuemme työssäoppimista ja urapolkua ○ pidämme huolen, että meillä on kilpailukykyiset palkka- ja työsuhte-edut ○ hyödynnämme valtion erityisavustuksia ja hankerahoituksia kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja varmistamme, että henkilökuntamme huomioi talouden reunaehdot työssään ○ henkilöstömme toimii aktiivisessa roolissa verkosto- ja kumppanuusyhteistyössä ○ vahvistamme rekrytointiosaamista ja -markkinointia ja huolehdimme työvoiman kotoutumisesta
--	---

Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

Hyvinvointipalvelut

Tulosalueet: Hyvinvoinnin hallinto
Perusopetus
Varhaiskasvatus
Opinto- ja vapaa-aika

Hyvinvointipalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan niitä toimintatapoja ja prosesseja, joilla varmistetaan hyvinvointipalveluiden toiminnan laillisuus, tavoitteiden mukainen toiminta, resurssien tarkoituksenmukainen ja taloudellinen käyttö sekä kunnan yleisten toimintaohjeiden mukainen toiminta. Sisäisen valvonnan osa-alueita ovat:

- operatiivinen johtaminen
- riskien hallinta
- raportointi
- talous
- turvallisuus

Operatiivisella johtamisella tarkoitetaan vuosittain tapahtuvaa johtamis-, suunnittelu-, raportointi- ja arviointitoimintaa, jolla huolehditaan strategian toteuttamista. Sisäisen valvonnan toimenpiteillä pyritään toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen, kirjanpidon, maksuliikenteen ja tietojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen, erehdysten ja virheiden sekä väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä varojen huolelliseen ja taloudelliseen hoitoon. Valvonnan tehokkuus perustuu reaaliaikaiseen ja resurssien käytön joustavuuteen. Sisäinen valvonta on osa operatiivista johtamista. Vastuutahoina ovat kunnan toimiva johto ja tilivelvolliset.

Hyvinvointipalvelut kohdentavat sisäistä valvontaa talousarvion ja strategian toteutumisen lisäksi henkilöstöhallintoon mm. palkkojen ja matkalaskujen oikeellisuuteen ja henkilöstö- ja rekrytointiohjeiden noudattamiseen.

Hyvinvointipalveluiden talousarvio

Tulosityksiköt laativat toimintasuunnitelmansa ja budjettinsa hyvinvointipalveluille annettuihin ohjeisiin perustuen ennen seuraavan toimintavuoden alkua kunnanhallituksen antaman aikataulun mukaisesti. Toimintasuunnitelmien laadinnassa otetaan huomioon myös yksiköiden havaitsemat kehittämiskohteet. Tulosityksikön johtajat vastaavat siitä, että hänen saamansa budjettivaltuus käytetään tarkoituksenmukaisesti. Budjetin laatimisen periaatteista ja menettelyistä noudatetaan kunnanhallituksen antamia erillisiä ohjeita. Hyvinvointilautakunta hyväksyy hyvinvointipalveluiden talousarvion ennen edellisen kalenterivuoden päättymistä. Talousarvio perustuu Liperin kunnan taloussuunnitelmaan.

Toiminnan ja talouden raportointi

Hyvinvointipalveluiden talousarvion toteutumisesta raportoidaan kuukausittain lautakunnalle ja kunnanhallitukselle kolme kertaa vuodessa (talouskatsaus I ja II sekä tilinpäätös). Tulosityksiköt raportoivat palvelualueen johtajalle yksiköidensä taloudessa tapahtuvista muutoksista välittömästi. Hyvinvointipalveluiden johtoryhmä seuraa tulosalueiden ja koko palvelualueen talouden kehitystä vähintään kuukausittain.

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Toiminnallisia tavoitteita ja niiden toteutumista seurataan hyvinvointipalveluiden johtoryhmässä ja niistä raportoidaan talouskatsausten yhteydessä lautakunnalle. Tulosityksiköiden esihenkilöt vastaavat tavoitteiden suuntaisesta toiminnasta ja kehittämisestä ja johtoryhmä koko toimialan linjausten mukaisesta toiminnasta. Johtoryhmä käsittelee asiantuntijatyöryhmänä palvelualueen linjauksia monialaisesti sekä vastaa linjausten täytäntöönpanon suunnittelusta ja aikatauluttamisesta sekä arvioinnista.

Riskienhallinta

Tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana sisäistä valvontaa mm. raportoinnin ja itsearvioinnin yhteydessä. Palvelualueen johtaja vastaa riskienhallinnan toimeenpanosta ja hänelle raportoidaan sen toteutumisesta. Tulosityksikön esihenkilö vastaa siitä, että yksikön operatiivisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit tunnistetaan ja arvioidaan.

Turvallisuuden liittyvän riskienhallinnan apuvälineinä käytetään TurvaArvi-ohjelmaa. Tunnistetut riskit arvioidaan suhteessa niiden vaikutuksiin ja todennäköisyyteen. Merkittävimpien riskien osalta määritetään toimenpiteet niiden hallitsemiseksi sekä kunkin riskin osalta henkilö, joka on vastuussa toimenpiteiden toteutumisesta. Arviointi, toimenpiteet ja vastuut dokumentoidaan yhdenmukaisella tavalla TurvaArviin.

Riskien hallinnan kannalta on tärkeää, että sijaisuuskäytänteet on selkeästi sovittu kaikkien esihenkilöiden ja kriittisissä tehtävissä toimivien osalta.

Turvallisuus

Palvelualueen turvallisuutta arvioitaessa ja huomioitava eri turvallisuuden osa-alueet, fyysinen ja sosiaalinen turvallisuus sekä tietoturvallisuus. Kaikissa palvelualueen toimipaikoissa on ajantasaiset turvallisuus ja pelastautumissuunnitelmat. Riittävä määrä henkilöstöstä on ensiapukoulutettuja ja

tilojen ja välineiden turvallisuutta seurataan. Palvelualueen valmiussuunnittelu pohjautuu koko kunnan valmiusohjeistuksiin.

Sosiaalisen turvallisuuden toteutumisesta huolehditaan pitämällä huolta henkilöstö työhyvinvoinnista ja puuttamalla epäasialliseen käyttäytymiseen tai häirintään.

Tietoturvallisuuteen liittyvä koulutus varmistetaan osana perehdytystä ja uusitaan kolmen vuoden välein. Turvallisuus ja tietoturvapoikkeamista raportoidaan. Turvallisuusosaaminen varmistetaan riittävällä henkilöstön koulutuksella sekä perehdytyksellä.

Sisäisen valvonnan suunnitelma vuodelle 2024 koko palvelualueella

- henkilöstösuunnitelman noudattaminen
- vakanssiluettelo on ajantasainen ja tiedonkulku rekrytointiprosessissa toimiva
- henkilöstön palkkojen tiliöinti kustannuspaikoille, toiminnoille ja projekteille tehdään oikein ja tarkistetaan muutostilanteissa
- ensiapukoulutettujen määrä tarkistetaan kussakin työyhteisössä

Hyvinvointipalveluiden toiminta-ajatus

Hyvinvointipalvelujen tehtävänä on kaiken ikäisten kuntalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointipalvelut järjestävät varhaiskasvatusta, esiopetusta, perusopetusta vuosiluokille 1–9, perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, vaativan erityisen tuen perusopetusta esiopetuksesta yhdeksänteen luokkaan sekä eri-ikäisille kuntalaisille suunnattuja opinto- ja vapaa-aikapalveluja. Hyvinvointipalveluiden henkilöstö toimii aktiivisesti erilaisissa verkostoissa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Hyvinvointityömme arvoja ovat yhteisöllisyys, välittäminen ja yhdessä tekeminen.

Hyvinvointipalveluiden toiminnan järjestämistä ohjaa lainsäädännön lisäksi kuntastrategia ja laaja hyvinvointikertomus. Näihin pohjautuen valmistetaan hyvinvointipalveluiden talousarvio, käyttösuunnitelma sekä muut toimintaa ohjaavat suunnitelmat, toimintaohjeet ja ohjelmat.

Palvelujen laatua ylläpidetään ja kehitetään vuorovaikutuksessa palvelunkäyttäjien, henkilöstön, järjestöjen ja yhdistysten, muiden kunnan palvelualueiden, hyvinvointialueen, seurakuntien sekä elinkeinoelämän kanssa. Henkilöstön tarpeen mukainen täydennyskoulutus sekä toiminnan laadunarviointi tukevat kehittämistyötä.

Hyvinvointipalveluiden taloussuunnitelmakauden 2024–2026 toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Kunnassa on selkeä kriisityön kokonaisuus	Kuntaan perustetaan kriisiryhmä ja sille määritellään toimintamalli. Kriisiryhmän koulutukset aloitetaan, tavoite 2 koulutusta. Kuntaan laaditaan tehostetun nuorisotyön ohjelma.	
Hyvinvointipalveluiden toiminta on strategista ja suunniteltua. Tehdyt suunnitelmat	Kunnan laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma päivitetään vuoden 2024 aikana ja arvioidaan vuosittain.	

muodostavat selkeän kokonaisuuden.	<p>Vapaa-aikapalveluilla on strategiset ohjaavat suunnitelmat kaikilla toiminnan osa-alueilla.</p> <p>Varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vastaamaan muuttuvaa toimintatapaa.</p> <p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisällytetään laajaan hyvinvointisuunnitelmaan.</p>	
Saadaan kunnalle Unicefin lapsiystävällinen kunta -status	Lapsiystävällisen kunnan kehittämistyöhön on laadittu suunnitelma ja tavoitteet ja toiminta etenee suunnitelman mukaisesti.	
Ikäystävällisyys näkyy palveluissa ja päätöksen teossa	Ikäystävällisyyden ohjelma hyväksytään ja Liperin kunta hakee mukaan WHO:n Ikäystävällinen kunta -verkostoon.	
Hyvinvointipalveluiden viestintä on oikea-aikaista ja positiivista	<p>Hyvinvointipalveluiden Internet-sivusto uudistetaan.</p> <p>Pedanet-sivuston käytöstä luovutaan.</p> <p>Hyvinvointipalveluiden viestinnän vuosisuunnitelmaa laajennetaan koskemaan kaikkia tulosalueita.</p>	
Viinijärven koulukeskus valmistuu lisäämään alueen pito- ja vetovoimaa.	Toteutetaan Viinijärven koulukeskuksen toteutussuunnitelma ja rakentaminen.	
Hyvinvointipalvelut on aktiivinen verkostoyhteistyökumppani	<p>Toimitaan aktiivisesti seudullisessa yhteistyössä kaikilla tulosalueilla.</p> <p>Hyvinvointialueen ja Maakuntaliiton kanssa tehtyä kumppanuussopimusta noudatetaan kaikilla toiminnan alueilla.</p> <p>Perhekeskuksen toimintasuunnitelma jalkautetaan kaikkiin yksiköihin.</p>	
Hyvinvointipalveluissa asiointia on muutettu mahdollisimman paljon sähköiseksi.	<p>Varhaiskasvatuksen toiminnanohjauksen järjestelmä uusitaan.</p> <p>Sähköisten asiointipalveluiden lisääminen.</p>	
Hankkeita ja avustuksia hyödynnetään perustehtävän laadun parantamisessa ja kehittämisessä.	Hyvinvointipalveluiden hankekokonaisuutta hallitaan yhdessä kunnan hankeasiantuntijan kanssa.	
Hyvinvointipalveluiden toiminta tukee kunnan talouden tasapainottamista.	<p>Palvelualueella toteutetaan päiväkotij- ja kouluverkko selvitys.</p> <p>Palvelut järjestetään kustannustehokkaasti</p>	

Henkilöstö on ammattitaitoista	<p>Pedagogista osaamista vahvistetaan varhaiskasvatuksessa.</p> <p>Osaamisen ylläpitämistä ja jakamista työyhteisöissä tehostetaan mm. mentoroinnilla ja tutoroinnilla.</p> <p>Kehityskeskustelut käydään vuosittain ja ne kirjataan ohjeiden mukaisesti.</p> <p>Esihenkilöiden kvtes ja ovtes osaamista vahvistetaan koulutuksella.</p> <p>Perusopetuksen perehdytyspaketti päivitetään.</p>	
Hyvinvointipalveluissa työyhteisöt ovat yhteisöllisiä ja työntekijöiden työhyvinvointi on hyvällä tasolla	<p>Seurataan henkilöstön työhyvinvoinnin kehittymistä työhyvinvointikyselyn myötä. Tulosten perusteella tehdään toimintasuunnitelmat jokaisessa yksikössä.</p>	

Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvoinnin hallinto		
Kuntalaisten hyvinvointi ja turvallisuus paranee	Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma päivitetään. Kunnan kriisityölle luodaan toimintamalli.	
Hyvinvointipalveluiden toiminta tukee kunnan talouden tasapainottamista.	Toteutetaan päiväkot-, kouluverkko- ja liikuntapaikkaselvitys.	
Perusopetus		
Kouluyhteisössä arki on vakaata ja turvallista.	<p>Tunnetaitojen ja positiivisen pedagogiikan koulutusta tarjotaan henkilöstölle. Järjestettyjä koulutuksia 2 kpl, koulutuksiin osallistuneiden määrä 100.</p> <p>Avekki-koulutukset henkilöstölle, koulutuksiin osallistuneet 20 hlöä/vuosi</p> <p>Perusopetuksen turvallisuuden kehittämistä ja kiusaamisen ennaltaehkäisyä varten kootaan moniammatillinen työryhmä ja konkreettiset toimenpiteet kartoitetaan.</p>	
Oppilaiden äidinkielen taidot paranevat	Lukutaidon kehittämisen toimenpiteet on kouluittain kirjattu lukuvuosisuunnitelmiin.	
Varhaiskasvatus		

Varhaiskasvatuksessa johtajuuden mallia on uudistettu.	Päiväkoteihin on luotu johtamisen varajärjestelmä. Johtajien työnkuvat päivitetään vastaamaan uutta tilannetta.	
Varhaiskasvatuksen toiminta tukee talouden tasapainottamista	Laaditaan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointi ja tulevaisuus selvitys.	
Opinto ja vapaa-aika		
Liikkumishjelma ja liikunnan olosuhdeohjelma ohjaavat kunnan liikuntapalvelujen toimintaa.	Liikkumishjelmaa ja liikunnan olosuhdeohjelmaa käsitellään säännöllisesti kunnan sisäisissä palaverissa.	
Nuoriso-ohjelma ohjaa kunnan nuorisopalvelujen toimintaa.	Nuoriso-ohjelma hyväksytty hyvinvointilautakunnassa.	
Kulttuuriohjelma ohjaa kunnan kulttuuripalvelujen toimintaa.	Kulttuuriohjelman tekeminen aloitettu.	
Kunnassa on järjestö-kuntayhteistyön asiakirja ohjaamassa kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä.	Järjestö-kuntayhteistyön asiakirja on laadittu.	

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Toteuma
Ulkopuolinen hankerahoitus	639 093	752 892	509 089	
Oppilasmäärä 20.9. 1.–9. lk	1 368	1 368	1 369	
Esioppilaiden määrä 20.9.	139/41	141/41 + 3	127 + 4	
Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä 31.12.	559	580	540	
Kotikuntakorvauslasten määrä e-9. lk	131	135	131	
Kuljetusoppilaiden määrä e-9. lk	629	629	593	
Perusopetus koulutoiminnan hinta/oppilas	9 042 €	9 514 €	9 864 €	
Vapaa-aikapalvelut euroa/asukas/vuosi (oma toiminta) *	115,30 €	125,38 €	125,38 €	
Seutuopiston nettomenot €/as	13,34 €	12,54 €	13,56 €	
Musiikkiopiston nettomenot €/as	7,86 €	9,17 €	9,46 €	
Seutukirjaston nettomenot €/as	50,44 €	50,84 €	51,68 €	

*ei sisällä seutuopisto, seutukirjaston eikä musiikkiopiston maksuosuuksia

Hyvinvointipalveluiden tuloarviot ja määrärahat, sisäiset ja ulkoiset erät

1000 euroa	TP 2022	TA 2023M	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Hyvinvoinnin hallinto						
Tulot	651	760	497	-34,6	497	497

Menot	-966	-1 143	-890	-22,1	-890	-890
Toimintakate	-316	-383	-392	2,3	-392	-392
Perusopetus						
Tulot	569	1 275	1 452	13,9	1 452	1 452
Menot	-15 714	-17 370	-18 041	3,9	-18 041	-18 041
Toimintakate	-11 145	-16 095	-16 589	3,1	-16 589	-16 589
Valtionosuudet	349	618	645	4,4	645	645
Vuosikate	-14 796	-15 477	-15 944	3,0	-15 944	-15 944
Varhaiskasvatus						
Tulot	541	357	361	1,1	361	361
Menot	-8 544	-9 046	-9 011	-0,4	-9 011	-9 011
Toimintakate	-8 003	-8 689	-8 650	-0,4	-8 650	-8 650
Opinto ja vapaa-aika						
Tulot	85	74	86	16,2	86	86
Menot	-2 320	-2 478	-2 479	0,0	-2 479	-2 479
Toimintakate	-2 235	-2 406	-2 393	-0,1	-2 393	-2 393
HYVINVOINTIPALVELUT YHTEENSÄ						
Tulot	1 846	2 466	2 397	-2,8	2 397	2 397
Menot	-27 544	-30 037	-30 421	1,3	-30 421	-30 421
Toimintakate	-25 698	-27 571	-28 024	1,6	-28 024	-28 024
Valtionosuudet	349	618	645	4,4	645	645
Vuosikate	-25 349	-26 953	-27 379	1,6	-27 379	-27 379

Hyvinvointipalveluiden tuloarviot ja määrärahat, vain ulkoiset erät

1000 euroa	TP 2022	TA 2023M	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Hyvinvoinnin hallinto						
Tulot	643	760	409	-46,1	419	429
Menot	-922	-1 080	-754	-30,2	-773	-791
Toimintakate	-279	-320	-345	7,7	-354	-362
Perusopetus						
Tulot	539	1 202	1 327	10,4	1 360	1 394
Menot	-11 662	-12 936	-13 162	1,7	-13 491	-13 828
Toimintakate	-11 123	-11 734	-11 835	0,9	-12 131	-12 434
Valtionosuudet	349	618	649	5	665	681
Vuosikate	-10 774	-11 116	-11 186	0,6	-11 466	-11 753
Varhaiskasvatus						
Tulot	541	357	362	1,3	371	380
Menot	-6 674	-6 747	-6 710	-0,6	-6 877	-7 049
Toimintakate	-6 133	-6 390	-6 348	-0,7	-6 506	-6 669
Opinto ja vapaa-aika						
Tulot	78	62	75	21,0	77	79
Menot	-1 305	-1 340	-1 378	2,8	-1 412	-1 447
Toimintakate	-1 227	-1 278	-1 303	1,9	-1 335	-1 368
HYVINVOINTIPALVELUT YHTEENSÄ						
Tulot	1 801	2 381	2 173	-8,7	2 227	2 282
Menot	-20 563	-22 103	-22 004	-0,5	-22 554	-23 118
Toimintakate	-18 762	-19 722	-19 831	0,5	-20 327	-20 836
Valtionosuudet	349	618	649	5,0	665	681
Vuosikate	18 413	-19 104	-19 182	0,4	-19 662	-20 155

Perusopetus

Tulosyksiköt:

4265 Honkalammen koulu

Vastuhenkilö: koulun rehtori

4270 Ylämyllyn koulu

Vastuhenkilö: koulun rehtori

4260 Liperin koulu

4280 Viinijärven koulu

4285 Kyläkoulut

4290 Muut perusopetus

Vastuhenkilö: hyvinvointijohtaja

Perusopetuksen tulosalue tuottaa perusopetuksen palveluja luokille 1–9, vaativan erityisen tuen esiopetusta ja perusopetusta Honkalammen Elmeri-koulussa, aamutoimintaa Ylämyllyn ja Honkalammen kouluissa ja iltapäivätoimintaa kaikissa yksiköissä. Kunnassamme on kuusi perusopetuksen koulua, joista neljä on alakouluja, yhdessä on alakoulun lisäksi kunnan yhteinen yläkoulu sekä Honkalammen Elmeri koulu, jossa oppilaita esiopetuksesta 9. luokkaan. Opetus perustuu positiiviseen pedagogiikkaan ja oppilaan osallisuuteen ja aktiiviseen rooliin.

Vuoden 2024 perusopetuksessa laaditaan kouluverkkoselvitys. Selvitys pyritään tuomaan valtuuston hyväksyttäväksi kesäkuussa 2024. Vuoden aikana jatketaan Viinijärven koulun suunnittelutyötä ja aloitetaan purku- ja rakennustyöt. Tämä tarkoittaa väistötiloissa tapahtuvaa ruokailua sekä järjestelyjä erityisesti taito- ja taideaineiden opetusjärjestelyissä.

Talouden tasapainottamisen toimenä perusopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opetukseen käytettäviin henkilöstöresursseihin. Hankerahoitusta pyritään hakemaan mahdollisuuksien mukaan turvaamaan lasten tuen järjestämistä.

Vuoden alussa selvitetään mahdollisuus järjestää esiopetusta kyläkouluilla ja Jyrissä osana perusopetuksen toimintaa.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Seuranta
Vakituisten koulunkäynnin ohjaajien määrä 31.12.		46	48	47	
Määräaikaisten koulunkäynnin ohjaajien määrä 31.12.		14	12	15	
Määräaikaisten opettajien määrä 31.12.		11	13	27	
Vakituisten opettajien määrä 31.12.		105	106	91	
erityisen tuen oppilaat %	7,5	8,3 %	10,4 %	10,9 %	

	TP 2021	TP 2022	TA 2023M	TA 2024
Liperin koulu				
Tuotot	3 507	3 813	1 000	10 800
Kulut	-3 565 477	-1 577 129	-1 308 074	-1 439 862
Toimintakate	-3 561 970	-1 573 316	-1 307 074	-1 429 062
Ylämyllyn koulu				
Tuotot	5 601	13 317	0	30 000
Kulut	-3 931 948	-4 098 581	-4 496 232	-4 375 560
Toimintakate	-3 926 347	-4 085 264	-4 496 232	-4 345 560
Patteriston yksikkö				
Tuotot	14	454	0	0
Kulut	-2 366 972	-4 488 238	-4 723 422	-4 939 517
Toimintakate	-2 366 958	-4 487 784	-4 723 422	-4 939 517
Viinijärven koulu				
Tuotot	2 931	251	0	0
Kulut	-1 374 369	-1 357 060	-1 681 779	-1 818 014
Toimintakate	-1 371 437	-1 356 809	-1 681 779	-1 818 014
Mattisenlahden koulu				
Tuotot	72	84	0	0
Kulut	-414 836	-413 025	-436 576	-467 502
Toimintakate	-414 764	-412 942	-436 576	-467 502
Salokylän koulu				
Tuotot	79	84	0	0
Kulut	-438 656	-452 149	-503 879	-504 791
Toimintakate	-438 577	-452 064	-503 879	-504 791
Honkalammen koulu				
Tuotot	-	421 198	1 091 960	1 223 386
Kulut	-	-770 363	-1 709 960	-1 868 386
Toimintakate	-	-349 165	-618 000	-645 000
Valtionosuudet		349 165	618 000	645 000
Vuosikate		0	0	0
Muu perusopetus				
Tuotot	154 277	130 064	181 626	188 163
Kulut	-2 402 307	-2 557 600	-2 510 073	-2 627 744
Toimintakate	-2 248 030	-2 427 536	-2 328 447	-2 439 581

Liperin koulu

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Henkilöstön työhyvinvointi ja työssä jaksaminen paranevat	Liperin kunnan henkilöstökyselyn syksy/2023 tuloksia hyödynnetään kehittämiskohteiden löytämisessä. Henkilöstökokouksissa käytetään aikaa yhteisen keskusteluun, keskustelun tukena käytetään Liperin kunnan varhaisen tuen mallia. Tyhy-toimintaa järjestää oma tiimi.	
Turvallinen arki ja yhteiset pelisäännöt	Yhteisiä pelisääntöjä ja sovittuja ohjeistuksia käsitellään säännöllisesti, jotta ne ovat henkilöstö tiedossa ja niihin pystytään sitoutumaan. Oppilaat ovat tietoisia koulun toimintatavoista ja järjestyssäännöistä.	
Oppilaiden yhteistyö ja osallistaminen	Liperin koululla on 20 koulutettua Verso-sovittelijaa. Kaikki koulun aikuiset kiinnittävät huomiota siihen, että Verso-sovitteluun ohjataan oppilaita matalalla kynnyksellä. Oppilaskunnan hallitus kokoontuu säännöllisesti ja koulunjohtaja kutsuu heidät säännöllisesti tapaamisiin. Alkuluokkatoiminta on säännöllistä ja toimivaa.	

Ylämyllyn koulu

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Hyvät lukemisen ja kirjoittamisen taidot sekä lukuinnon kasvattaminen	Järjestetään säännöllisesti koko koulun yhteisiä lukutunteja. Osallistutaan lukeva koulu - hankkeeseen. Yläkoululla toteutetaan 7.–9. luokkien vanhempainilta lukuteemalla yhteistyössä kirjaston kanssa. Alakoululla jatketaan lukemisen ja kirjoittamisen taitojen	

	<p>kehittämistä erityisenä painopisteenä opetuksessa.</p> <p>Lukudiplomien suorittaminen 1.–6. luokka-asteilla osana suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja.</p> <p>Pelillistetty lukudiplomi, Riveillä-sovellus otetaan käyttöön yläkoulussa.</p>	
Hyvinvoiva, turvallinen ja oppilaita osallistava koulu	<p>Laaditaan alakoululla valinnaiskursseista kysely oppilaille oppilaskunnan hallituksen kanssa.</p> <p>Kiusaamista ennaltaehkäisevän ns. Ylämyllyn mallin ja välituntitoiminnan kehittäminen ja käyttöönotto yläkoulussa</p> <p>Avekki-koulutukseen osallistuminen sitä työssään tarvitseville</p>	
Hyvinvointialueen opiskeluhoitosuunnitelman käyttöönotto	<p>Kiusaamisen ja yksinäisyyden vähentäminen, elintapaohjaus, mielenterveys ja päihdeasiat.</p> <p>Hyvistunnit; 1 krt /kk 1.–6. luokilla pidettävät mielenhyvinvoinnin tunnit.</p> <p>Alakoululla otetaan käyttöön päihteiden käyttöä ehkäisevä toimintasuunnitelma.</p> <p>Lisätään toiminnallisuutta oppitunneilla</p> <p>Kehitetään yhteistyössä huoltajien kanssa koulumatkaliikuntaa.</p>	
Kehitetään kodin ja koulun välisen yhteistyön tapoja	<p>Vanhempainiltakäytänteiden sekä muiden kodin ja koulun välisten yhteistyömuotojen päivittäminen yhteistyössä Rumpu ry:n kanssa.</p>	
Koulun tiimien toimintaa kehitetään ja työntekijöiden	<p>Johtotiimin toiminnan kuvaus valmistuu</p>	

Hyvinvointia ja osallisuutta vahvistetaan	<p>Käynnistetään koulun läpileikkaavien tiimien toimintamallin ja jokaisen työntekijän osallistamisen kuvaus</p> <p>Henkilökunnan työhyvinvointikyselyn tulosten pohjalta valitaan vuoden 2024 tyhy-toiminnan painopisteet</p> <p>Arvioidaan Ylämyllyn koulun uudistetun perehdyttämishojelman toimivuus</p>	
---	--	--

Viinijärven koulu

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Turvallinen koulupäivä, hyvinvoiva yhteisö	<p>Kuukausittaiset teemat (tunnetaidot, toisen kohtaaminen, vuorovaikutustaidot), joita nostetaan esille kouluyhteisössä.</p> <p>Avekki-koulutuksen tarjoaminen henkilökunnalle.</p> <p>Ensiapukoulutukseen joka vuosi 1–2 henkilökunnan jäsentä, ea-korttien uusiminen ajallaan.</p> <p>Toimenpiteitä hyvinvointikyselyjen perusteella</p>	
Hyvä lukutaito	<p>Lukuvälkät otetaan uudelleen käyttöön</p> <p>Kirjastotunnit käytössä kaikilla luokilla</p> <p>Kontrolloituja lukuläksyjä monipuolisesti kaikilla luokilla</p>	
Arjen sujuvuus muuttuvan kouluympäristön keskellä	Välituntien järjestäminen muuttuvan kouluympäristön keskellä (kenttävälkät monipuolisemmin käyttöön)	

	<p>Siirtokoulun tilojen tehokas käyttö, kouluruokailujen järjestäminen siirtokoulussa</p> <p>Turvallisen kouluympäristön järjestäminen</p>	
--	--	--

Mattisenlahden koulu

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Turvallinen arki	<p>Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tunti jatkuu 4.–6. luokille.</p> <p>Avekki-koulutusta tarjotaan henkilökunnalle.</p> <p>Koulun järjestyssäännöt tarkistetaan lukuvuoden alussa ja käydään läpi oppilaiden kanssa.</p>	
Lukutaidon kehittäminen	<p>Opetusta suunnataan lukutaidon kehittämiseen. Lukutaidon kehittämisen toimenpiteet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.</p> <p>Erityisopetuksen resurssi vastaa oppilaiden tarpeita ja opetusta.</p>	
Työhyvinvointi	<p>Työhyvinvointikyselyn 2023 tulosten perusteella valitaan ainakin kaksi kehittämiskohdetta vuodelle 2024</p>	

Salokylän koulu

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Perustaitojen vahvistaminen äidinkielen ja matematiikan osalta	<p>Lukuhaasteet ja kummitunnit E-2 luokkien kanssa</p> <p>Matemaattisten ongelmaratkaisutehtävien ja sanallisten tehtävien lisääminen koulun arjessa</p>	
Koulun ja kylän yhteistyön lisääminen	<p>Yhteiset tapahtumat ja tilojen hyödyntäminen kylän aktiivisessa toiminnassa</p>	

Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointi	Koulukiusaamisen nollatoleranssi ja vahva puuttuminen havaittuun epäasialliseen käytökseen Neljä kertaa vuodessa työyhteisön vapaa-ajalla tapahtuvat kokoontumiset	
---	---	--

Honkalammen koulu

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Laadukas opetus ja oppimisen tuki	Nepsy-ohjaajien osaamisen hyödyntäminen	
Turvallinen arki	Avekki-koulutuksen tarjoaminen henkilökunnalle. Ensiapukoulutukseen joka vuosi 1–5 henkilökunnan jäsentä, ea-korttien uusiminen ajallaan. Lääkehoitoon liittyvät Love ja MiniLOP-opinnot ohjaajille Uhka- ja vaaratilanteiden seurannan kehittäminen sähköisen ohjelman kautta Toimenpiteitä hyvinvointikyselyjen perusteella	
Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointi	Kaksi kertaa vuodessa työyhteisön vapaa-ajalla tapahtuvat kokoontumiset Työhyvinvointikyselyn 2023 tulosten perusteella valitaan ainakin kaksi kehittämiskohdetta vuodelle 2024	

Muu perusopetus

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Aamu- ja iltapäivätoiminnan hallinnointia sujuvoitetaan siirtymällä sähköiseen asiointiin	Aamu- ja iltapäivätoiminnan hoitoaikojen ilmoittamiseen, läsnäolojen kirjaamiseen sekä laskutukseen otetaan käyttöön Daisy-ohjelmisto.	

Varhaiskasvatus

Tulosyksiköt:

4410 Varhaiskasvatuksen yhteiset

4420 Perhepäivähoito

4430 Päiväkodit

4440 Muu varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: varhaiskasvatuksen johtaja

Varhaiskasvatusta järjestetään Taikametsän, Lautasuon, Paloaukean ja Liperin päiväkodissa ja varhaiskasvatuksen vuorohoitoa Puolivälin päiväkodissa ja iltahoitoa Viinijärven päiväkodissa. Kahdeksan perhepäivähoitajaa työskentelee omissa kodeissaan.

Esiopetusryhmiä on Taikametsän, Lautasuon, Paloaukean; Viinijärven ja Puolivälin päiväkodeilla. Liperin kirkonkylällä esiopetus tapahtuu koulun yhteydessä hallinnollisesti osana Liperin päiväkotia. Kevään 2024 ajan varhaiskasvatuksen esiopetusta järjestetään myös Salokylän koululla. Vuoden 2024 alussa selvitetään mahdollisuus järjestää esiopetusta osana perusopetusta Jyrissä ja kyläkouluilla.

Varhaiskasvatuslaki edellyttää säännöllisesti arvioimaan tuotetun palvelun laatua. Liperin varhaiskasvatus käyttää laadunarviointiin sähköistä arviointisovellus Valssia. Laaturyhmä kokoontuu säännöllisesti vuoden 2024 aikana.

Vuonna 2024 otetaan varhaiskasvatuksessa käyttöön uusi toiminnan ohjauksen järjestelmä Daisy. Lisäksi valmistellaan palvelusetelin käyttöönottoa 1.8.2024 alkaen. MiniVerso sovittelumallia jalkautetaan kaikkiin päiväkoteihin. Varhaiskasvatuksen toimintaa lähdetään tarkastelemaan Lean-menetelmän kautta.

	TP 2021	TP 2022	TA 2023M	TA 2024
Varhaiskasvatuksen yht.	-885 123	-857 250	-945 956	-1 008 560
Perhepäivähoito				
Tuotot	66 580	42 966	33 322	25 000
Kulut	-763 002	-679 606	-461 077	-354 676
Toimintakate	-696 422	-636 640	-427 755	-329 676
Liperin päiväkoti				
Tuotot	22 798	34 132	8 859	48 700
Kulut	-280 942	-310 095	-464 495	-794 239
Toimintakate	-258 145	-275 963	-455 636	-745 539
Paloaukean päiväkoti				
Tuotot	87 417	112 660	74 048	85 300
Kulut	-880 620	-874 847	-935 825	-1 037 894
Toimintakate	-793 203	-762 187	-861 777	-952 594
Puolivälin päiväkoti				
Tuotot	-54 399	37 231	30 912	30 912
Kulut	-1 103 476	-1 173 766	-1 137 491	-1 071 830
Toimintakate	-1 049 077	-1 136 536	-1 106 579	-1 040 918
Viinijärven päiväkoti				
Tuotot	52 808	82 506	39 011	46 680
Kulut	-459 523	-528 036	-738 047	-735 607
Toimintakate	-406 715	-445 529	-699 036	-688 927
Lautasuon päiväkoti				
Tuotot	75 413	96 087	58 223	45 000
Kulut	-734 522	-850 114	-1 301 038	-1 411 155
Toimintakate	-659 139	-754 027	-1 242 815	-1 366 155
Taikametsän päiväkoti				
Tuotot	-89 834	92 199	62 024	72 000
Kulut	-1 240 014	-1 569 567	-1 552 414	-1 765 733
Toimintakate	-1 150 179	-1 477 368	-1 490 390	-1 693 733
Muu esiopetus				
Tuotot				7 600
Kulut				-201 907
Toimintakate				-194 307
Kotihoidon tuki				
Kulut	-633 337	-646 485	-660 165	-629 225

Perhepäivähoito, Päiväkodit, Esiopetus ja Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Sujuva ja laadukas arki varhaiskasvatuksessa	Otetaan käyttöön uusi varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä Tehdään ryhmärakenteiden laajempi lasten tarpeita tukeva tarkastelu Laaturyhmän kokoontumiset tavoite 4 krt/vuosi	
Varajohtajuudessa toimiva malli käytössä	Jokaiseen yksikköön nimetään varajohtajat	
Varhaiskasvatussuunnitelma päivitetty	Kootaan vasutyöryhmä, jonka avulla päivitetään kunnan varhaiskasvatussuunnitelma Osana varhaiskasvatussuunnitelman päivitystä tarkastellaan laatukäsitettä arvokeskustelun kautta.	

Opinto- ja vapaa-aikapalvelut

Tulosyksikkö

4610 Opinto ja vapaa-aika

Vastuhenkilö: vapaa-aikapäällikkö

Opinto- ja vapaa-aikapalvelut tuottavat kuntalaisille liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluita. Liikuntapalvelut tuottavat ohjatun liikunnan palveluja, liikuntaneuvontaa, uimaopetusta ja uimavalvontaa. Nuorisopalvelut järjestävät avointa nuorisotyötä Ylämyllyllä, Liperin kirkonkylällä sekä Viinijärvellä. Nuorisopalvelut järjestävät myös etsivää nuorisotyötä, jalkautuvaa nuorisotyötä, koulunuorisotyötä ja harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa. Kulttuuripalvelut järjestävät kulttuuritapahtumia yhteistyössä eri tahojen kanssa toimintojen ensisijaisten kohderyhmien ollessa lapset, nuoret sekä ikäihmiset. Yllä mainittujen lisäksi vapaa-aikapalvelut järjestävät eri teemaisia kerhoja, leirejä, retkiä sekä tapahtumia, toteuttavat osaltaan kunnan järjestöyhteistyötä. Opinto- ja vapaa-aikapalveluiden tulosyksikön alle kuuluvat Joensuun seutukirjaston, Joensuun seudun kansalaisopiston ja Keski-Karjalan musiikkiopiston Liperin alueen toiminnot.

Vuoden 2024 aikana vapaa-aikapalveluissa jatketaan ohjelmatyön edistämistä. Liikkumishojelman ja liikunnan olosuhdeohjelman valmistumisen ja käyttöön ottamisen jälkeen seuraavana valmistuu nuoriso-ohjelma vuoden 2024 alkupuolella sekä aloitetaan kulttuuriohjelman laatiminen. Lisäksi kunnan ja järjestöjen tekemän yhteistyön edistämiseksi laaditaan järjestö-kuntayhteistyön asiakirja.

Liikuntapalvelujen puolella vuoden 2024 keskitytään ikäihmisten liikunnan lisäämiseen mahdollisen Liperin ikiliikkujat –hankkeen myötä, jatketaan liikuntaneuvonnan kehittämistyötä hyvinvointialueen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa sekä käynnistetään seurafoorumi liperiläisten ja liperissä toimivien liikunta- ja urheiluseurojen sekä kunnan välisen yhteistyön lisäämiseksi. Näiden lisäksi vuoden 2024 aikana pyritään vakauttamaan uimahalli Liprakan henkilöstötilannetta toimintojen turvaamiseksi.

Nuorisopalveluissa kehittämistyötä tehdään lakisääteisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston kanssa kuntaliiton koordinoimassa 9-pykälä -hankkeessa. Tavoitteena on entistä toimivampi verkosto liperiläisten nuorten kanssa töitä tekevien tahojen kanssa. Muita keskeisiä vuoden 2024 painopisteitä ovat tehostetun nuorisotyön suunnitelman laatiminen osana kunnan kriisityön suunnitelmaa, jalkautuvan nuorisotyön edelleen kehittäminen sekä Unicefin lapsiystävällinen kunta työhön liittyvät toimenpiteet; kuten esimerkiksi lasten ja nuorten osallisuustyö nuorisovaltuuston ja lapsiparlamentin kautta.

Kulttuuripalveluissa jatketaan monitahoisesti kulttuuripalvelujen toteuttamista ja sitä kautta kulttuurihyvinvoinnin lisäämistä. Keskeisenä tekijänä nähdään valmistuvan nuoriso-ohjelman ja alkavan kulttuuriohjelmatyön yhteensovittaminen kulttuurisen nuorisotyön aseman vahvistamiseksi. Kulttuuripalvelut sekä omalta osaltaan Liperin kunnan vapaa-aikapalvelut osallistuvat vuonna 2025 toteutettavan Liperi 150 v juhluvuoden valmistelu- ja suunnittelutyöhön vuoden 2024 aikana.

	TP 2021	TP 2022	TA 2023M	TA 2024
Liikuntapalvelut				
Tuotot	66 701	83 481	74 105	82 940
Kulut	-880 271	-990 893	-1 111 401	-1 031 722
Toimintakate	-818 570	-907 413	-1 037 296	-948 782
Nuorisotyö				
Tuotot	283	995	0	1 000
Kulut	-275 884	-327 985	-353 478	-406 735
Toimintakate	-275 601	-326 990	-353 478	-405 735
Kulttuuripalvelut				
Tuotot	281	754	0	2 000
Kulut	-141 809	-144 724	-143 611	-147 192
Toimintakate	-141 528	-143 970	-143 611	-145 192
Seutukirjasto				
Toimintakate	-598 310	-602 946	-609 025	-618 165
Kansalaisopisto				
Toimintakate	-121 195	-159 465	-150 267	-162 239
Musiikkiopisto				
Toimintakate	-92 944	-93 911	-109 922	-113 147

Liikunta

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Liikkumisohjelman toimenpiteiden toteuttaminen	<p>Liperin Ikiliikkujat –hankeen käynnistäminen ja hankesuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen</p> <p>Liikuntaneuvonnan kehittäminen alueellisena ja paikallisen yhteistyönä.</p> <p>Järjestö-kuntayhteistyön asiakirjan laatiminen</p> <p>Seurafoorumin käynnistäminen</p>	

Kulttuuri

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Kulttuuritoiminnan suunnitelmallista kehittämistä ohjaa yhteistoiminnallisesti laadittu kulttuuriohjelma	Kulttuuriohjelman laatiminen alkaa vuonna 2024	

Kulttuurisen nuorisotyön asema vahvistuu	Nuoriso-ohjelma ja kulttuuriohjelma yhteensovitetaan kulttuuriohjelmaa laadittaessa	
Kulttuurin hyvinvointivaikutukset tulevat aikaisempaa paremmin näkyviksi.	Eri ikäisillä kuntalaisilla mahdollisuus osallistua sekä tekijänä että kokijana kulttuuritoimintaan. Omat tapahtumat ja toiminnot, yhteistyötapahtumat ja toiminnot, avustusten kautta toteutettavat tapahtumat ja toiminnot.	

Nuoriso

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Nuoriso-ohjelma ohjaa kunnan nuorisopalvelujen toimintaa	Nuoriso-ohjelma hyväksytään hyvinvointilautakunnassa	
Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toiminnan tehostaminen	Kuntaliiton ysipykälä -hankkeen mukaiset toimenpiteet toiminnan tehostamiseksi	
Työ Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saamista varten jatkuu	Kunnassa on säännöllisesti ja aktiivisesti toimiva nuorisovaltuusto (Nuva), oppilaskunnan hallitukset ja lapsiparlamentti	

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Seuranta
Kulttuuritapahtumat /vuosi	112	150	100	100	
Kulttuuritapahtumien kävijämäärä/vuosi	3 177	4 845	5 000	5 000	
Uimahallin asiakaskävijämäärä	16 128	19 028	19 000	22 000	
Kunnan liikuntaneuvonnan asiakasmäärä	26	21	25	25	
Ohjattujen liikuntaryhmien kävijämäärät				3 000	
Kuntosali- ja vesiliikuntaopastukset				30	
Etsivän nuorisotyön asiakkaat				100	
Nuorisotilojen kävijämäärät				6 400	
Koulunuorisotyössä tavoitettujen nuorten määrä				10 000	

Maksuttoman kerhotoiminnan kerhoja nuorille /kpl				55	
Loma-aikojen toimintojen kävijämäärät				600	
Kansalaisopiston tunnit	2 838	3 565	4 199	4 199	
Musiikkiopiston oppilasmäärä/lukuvuosi	79	123*	122	122	
Musiikkileikkikoululaiset	42	57	42	42	
Seutukirjaston Liperin lainat lkm	224 643	247 707	220 000	220 000	
- Liperi	44 009	38 813			
- Viinijärvi	44 417	47 943			
- Ylämylly	75 235	102 901			
- kirjastoauto	60 982	57 550			

*laskentatapa muuttunut

Hyvinvointipalvelujen laskujen tarkastus ja hyväksyntä

Hyvinvointipalveluiden hallinto- ja toimistosihteereillä on oikeudet tiliöidä kaikkia palvelualueen laskuja.

Hyvinvointijohtajalla, varhaiskasvatuksen johtajalla ja vapaa-aikapäälliköllä on oikeudet hyväksyä kaikki palvelualueen laskut.

TULOSALUEET/ KUSTANNUSPAIKAT	ASIATARKASTAJA varsinainen/ varat	HYVÄKSYJÄ varsinainen/ varat
4011–4049 Hallinto 4011 Hyvinvointilautakunta 4021 Hyvinvoinnin hallinto 4049 Hankkeet 4100 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Niemeläinen Maija, Huikuri Anne, Sorsa Riina	Lappalainen Riitta, Korhonen Tiina, Partanen Reetta
4221–4291 Perusopetus 4221 Mattisenlahden koulu 4241 Salokylän koulu 4281 Viinijärven koulu 4261 Liperin koulu 4266 Honkalammen koulu 4271 Ylämyllyn koulu 4276 Ylämyllyn koulu 4291 Muu perusopetus	Niemeläinen Maija, Huikuri Anne, Sorsa Riina Kuronen Maija/ Laakkonen Kirsi Kuronen Maija/ Laakkonen Kirsi Kuronen Maija/ Laakkonen Kirsi Karttunen Eeva/ Laakkonen Kirsi Laakkonen Kirsi/ Kuronen Maija, Karttunen Eeva Laakkonen Kirsi/Kuronen Maija, Karttunen Eeva Karttunen Eeva/Laakkonen Kirsi, Kuronen Maija /Karttunen Eeva, Laakkonen Kirsi, Kuronen Maija	Riitta Lappalainen, Tiina Korhonen, Partanen Reetta Federley Susanna Minkkinen Jaana Ruotsalainen Katja Rissanen Sanna Mutikainen Sanna Ikonen Antti/Pasanen Pirjo Ikonen Antti/ Eronen Virpi /Ikonen Antti
4411–4473 Varhaiskasvatus 4411 Varhaiskasvatus yhteiset 4421 Perhepäivähoito 4431 Liperin päiväkoti	Sorsa Riina, Niemeläinen Maija, Huikuri Anne, Lipponen Seija Hirvonen Annina, Nissinen Jenni	Korhonen Tiina, Lappalainen Riitta, Partanen Reetta

4433 Paloaukean päiväkoti	Nissinen Jenni	
4434 Puolivälin päiväkoti	Hämäläinen-Korhonen, Johanna	
4435 Viinijärven päiväkoti	Hirvonen Annina	
4437 Lautasuon päiväkoti	Partanen Sanna	
4438 Taikametsän päiväkoti	Kuivalainen Taina	
4441 Muu esiopetus 4472 Yksityisen hoidon tuki 4473 Kotihoidon tuki		
4611–4641 Opinto- ja vapaa-aika	Niemeläinen Maija, Sorsa Riina, Huikuri Anne/ Linkola Riitta	Partanen Reetta, Lappalainen Riitta, Korhonen Tiina
4611 Liikunta 4612 Nuorisotyö 4613 Kulttuuripalvelut		
4621 Seutukirjasto 4631 Seutuopisto 4641 Musiikkiopistopalvelut		

Erilliset YL-koodilla merkityt varat

YL-koodi	ASIATARKASTAJA varsinainen/ varat	KÄYTTÖOIKEUS	HYVÄKSYJÄ varsinainen/ varat
Ylämyllyn koulun oppilaskunta 147	Karttunen Eeva, Laakkonen Kirsi, Kuronen Maija, Niemeläinen Maija, Sorsa Riina	Riikka Saukkonen- Pietarinen Miia Nivala Virpi Eronen Antti Ikonen	Antti Ikonen, Virpi Eronen, Lappalainen Riitta
Ylämyllyn koulun tukioppilaat 150	Karttunen Eeva, Laakkonen Kirsi, Kuronen Maija, Niemeläinen Maija, Sorsa Riina	Anni Airaksinen-Lämsä Virpi Eronen Antti Ikonen	Antti Ikonen, Virpi Eronen, Lappalainen Riitta
Nuorisotyö 148	Niemeläinen Maija, Sorsa Riina, Riitta Linkola	Miia Nivala Petri Raatikainen Partanen Reetta	Lappalainen Riitta, Partanen Reetta
Salokylän koulun retkirahasto 149	Kuronen Maija, Laakkonen Kirsi, Niemeläinen Maija, Sorsa Riina	Jaana Minkkinen Esa Tuunainen	Riitta Lappalainen, Korhonen Tiina, Antti Ikonen
Viinijärven koulun oppilaskunta 146	Kuronen Maija, Laakkonen Kirsi, Karttunen Eeva, Niemeläinen Maija, Sorsa Riina	Elina Martikainen Vuokko Pappinen Katja Ruotsalainen	Riitta Lappalainen, Korhonen Tiina, Antti Ikonen
Stipendirahasto	Sorsa Riina, Niemeläinen Maija		Riitta Lappalainen, Hämäläinen Pellervo

Liite 1: Kustannuslaskennan hierarkia 1.1.2024 alkaen

Palvelualue	Tulosalue	Tulosyksikkö	Kustannuspaikka
40 Hyvinvointipalvelut			
	400 Hyvinvoinnin hallinto		
		4015 Hyvinvoinnin hallinto	
			4011 Hyvinvointilautakunta
			4021 Hyvinvoinnin hallinto
			4049 Hyvinvoinnin hankkeet
			4100 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
	420 Perusopetus		
		4260 Liperin koulu	
			4261 Liperin koulu
		4265 Honkalammen koulu	
			4266 Honkalammen koulu
		4270 Ylämyllyn koulu	
			4271 Ylämyllyn koulu
			4276 Patteriston yksikkö
		4280 Viinijärven koulu	
			4281 Viinijärven koulu
		4285 Kyläkoulut	
			4221 Mattisenlahden koulu
			4241 Salokylän koulu
		4290 Muu perusopetus	
			4291 Muu perusopetus
	440 Varhaiskasvatus		
		4410 Varhaiskasvatuksen hallinto	
			4411 Varhaiskasvatuksen yhteiset
		4420 Perhepäivähoito	
			4421 Perhepäivähoito
		4430 Päiväkodit	
			4431 Liperin päiväkoti
			4433 Paloaukean päiväkoti
			4434 Puolivälin päiväkoti
			4435 Viinijärven päiväkoti
			4437 Lautasuon päiväkoti
			4438 Taikametsän päiväkoti
		4440 Muu varhaiskasvatus	
			4441 Muu esiopetus
			4472 Yksityisen hoidon tuki
			4473 Kotihoidon tuki
	460 Opinto ja vapaa-aika		
		4610 Opinto ja vapaa-aika	
			4611 Liikuntapalvelut
			4612 Nuorisotyö
			4613 Kulttuuripalvelut
			4621 Seutukirjasto
			4631 Seutuopisto
			4641 Musiikkiopisto